مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

نجیب منلی ۲۰۱۸/۱۲/۱۱

که زه کاندید وای
د کډوالو بېرته راتلل

د کډوالو بېرته راتلل په افغانستان کې د سولې د تأمين او د افغانستان د حيثيت د ساتلو له پاره يوه خورا مهمه خبره ده.

د دې تر څنګ چې په ګاونډيو هېوادونو کې د مليونونو کډوالو حضور د دغو هېوادونو په لاس کې د افغانستان پر ملت او دولت د فشار راوړلو يوه خورا اغيزمنه وسيله جوړوي، د افغانستان دښمنان او د دولت وسله وال مخالفين هم د کډوالو په منځ کې د سربازنيونې پراخه سرچينه لري. همدا راز د کډوالو کمپونه د وطن د دښمنانو له خوا د وسله والو ډلو د جوړولو، ساتلو، تنظيمولو او سوق کول ډېر په زړه پورې چاپېرياڵ بلل کېدای شي.

د کډوالو د ستونزې يو بل مهم اړخ دا دی چې هماغه حکومتونه او دولتونه چې کډوال ورته د خپل سياسي نظامي ځواک يو رکن ښکاري، د همدغو کډوالو په نامه له نړيوالي ټولنې په پراخه پيمانه امکانات ترلاسه کوي چې ډېر کم يې تر کډوالو رسېږي. دا خبره له هيچا پټه نه ده چې که په پاکستان کې په مېليونونو افغان کډوال نه وای او د پاکستان حکومت دا بشري ناورين په خپله ګټه نه وای کارولای ناشونې وه چې پاکستان د اټومي وسلې په ګډون، خپل نظامي ځواک دومره پياوړی کړی وای.

که افغانستان ريښتيا هم د سولې پر لور ګام اخيستل غواړي نو په کار ده چې هېواد ته د کډوالو راستنېدل د خپلو لومړيتوبونو په سر کې راولي.

د کډوالو د راتګ له پاره چې تر دې دمه کوم اقدامات شوي، په ښکاره دا څرګندوي چې د افغانستان حکومتونه له دې ستونزې سره د مناسب برخورد په اړه کوم معقول او د پلې کولو وړ سياست نه لري.

هر وار چې د ټبرو کلونو په اوږدو کې د کډوالو د راستنېدو له پاره اقدام شوی، ملګرو ملتونو هر چاته دومره پيسې ورکړې دي چې ايله پرې د کډې چلولو لګښتونه تامين شوي دي. ځينو کډوالو ته په هېواد دننه د ځمکو ورکولو طرحې هم وړاندې شوې دي خو دا طرحې د دې پر ځای چې د کډوالو د بېرته مېشتېدلو له پاره لار هواره کړي، د کډوالو کورنيو لاسونه يې د يو شمېر فاسدو، محلي زورواکانو تر پښو لاندې کړي دي. د ځمکو د توزيع هرې پروژې د فاسدې اداري او محلي زورواکانو له پاره د لنډې غوا حيثيت درلودلی چې کډوال يې په څرولو ستړي شول.

د کډوالو د بېرته راستنېدو له پاره يو لړ بنسټيز تدابير په کار دي چې د ستونزې ټول اړخونه (انساني او ټولنيز موضوعات، روغتيا، تعليم، اقتصاد، فرهنګ، سيمه ييزه پراختيا، ملي يووالی او داسې نور...) يې دقيقاً په نظر کې نيول شوي وي.

د کډوالو د بېرته راستنېدو موضوع يو جامع، دقيق، عملي او له اقتصادي لحاظه د پايښت وړ پلان غواړي. دلته به يې په لنډ ډول ځينې ابعادو ته اشاره وکړو.

ننګونې:

۱ – د کورنيو قومي، سيمه ييز، ژبني، فرهنګي او ټولنيز اړيکي.

کله چې د جنګ په پيل کې د افغانستان وګړي دسته جمعي مهاجرت ته اړ شول د هر کلي او هرې سيمې وګړو د امکان تر حده هڅه وکړه چې خپل عنعنوي روابط او له يو بل سره د ټولنيزې ترلتيا کورنی جوړښت روغ وساتي. د يو کلي څو کورنۍ به د مهاجرينو په کمپونو کې هم په يوه ګاونډ کې سره راټولېدې چې عنعنوي اړيکي سره و نه پاشل شي. په وروستيو وختونو کې چې د مهاجرينو د کمپونو عمومي جوړښتونه بشپړ شوي وو، که نوي کډوال به ورتلل نو په يوه متشکل، متجانس ټولنيز جوړښت کې به يې د ځان له پاره ځای پيدا کاوه. د مهاجرينو کمپونه له ټولنيز اړخه د کليوالي او ښاري مناسباتو د يوې منفردې ګډولې په شکل تنظيم شول چې نه کليوالي پاتې شول او نه پوره ښاري شول.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

که څه هم د کلونو په اوږدو کې کمپونه په يو ډول نيمه ښاري جوړښتونو بدل شول خو د پيوستون عنعنوي اړيکي پر خپل حال پاتې شول. بل لوري ته د دويم او دريم نسل په را پورته کېدو، د نفوسو په زياتېدو او د کليوالي اړيکو په کمزوري کېدو ډېر خلک چې پخوا يې په کلي کې ايله ګوزاره کېدله، خلوېښت کاله وروسته يې وروستي نسلونه له خپل اصلي ټاټوبي سره ډېر کم اقتصادي او عاطفي ارتباط ساتلای شي.
په ګاونډيو هېوادونو کې له ژوند کولو سره افغان کډوال که څه هم په «څو ژبي» فرهنګي چاپېريال کې پاتې شول مګر د افغانستان د ملي او رسمي ژبو سره اشنايي يې تر ډېره محدوده شوه. په بل عبارت که له جنګه مخکې ښارمېشتو افغانانو کولای شول چې تر يو حده په پښتو او دري دواړو افهام او تفهيم وکړي اوس دا حالت د پخوا په څېر طبيعي نه دی پاتې.
په دې شرايطو کې که کډوال بېرته په کتلوي بڼه راستنېږي نو په کار ده چې نوي ايجاد شوي اړيکي او مناسبات تر يو مناسب حده باقي پاتې شي ياني بېرته راستنېدونکي کډوال بايد داسې و نه پاشل شي چې بيا يو نسل وګړي له فرهنګي او ټولنيزو سالمو اړيکو بې برخې شي.
۲ – اقتصادي واقعيتونه:
څلوېښت کاله پخوا افغاني ټولنه تر ډېره کليوالي ټولنه وه چې د معيشت عمده برخه يې پر کرنه ولاړه وه. د جنګ په اوږدو کې يوه برخه پخوانی ابادې ځمکې ښارې شوې خو د ښارو ځمکو د آبادېدلو بهير ټکنی شو.
د کورنيو د غړو ډېرېدل او استوګنځي د ستونزو پراخېدل د دې باعث شو چې په ډېرو سيمو کې کرنيزې ځمکې د کورونو د آبادولو له پاره وکارول شي.
د دې تحولاتو يو مستقيم اثر دا شو چې ډېری هغه وګړي چې تر جنګ د مخه يې په کلي کې ګوزاره ممکنه وه، اوس نه شي کولای چې په خپلو پلرنيو ټاټوبيو کې د خپل ژوند د دوام په اړه فکر وکړي او مجبور دي چې په ښاري مرکزونو کې مېشت شي.
د بېرته راستنېدونکو له پاره د مېشتېدنې د يو معقول سياست نه شتون د دې لامل شو چې شته ښارونه په انارشيکه توګه پراخه شي او ښاري پراختيا د يو منسجم ښاري سياست پر ځای د يو ډول سرطاني ودې قرباني شي. پخواني ښارونه له حده ډېر ستر شول، د اوبو طبيعي زېرمي او د ځمکو نوعيت د چاپېريال له شديد تخريب سره مخ شول.
صنعتي فعاليتونه چې د ښاري ژوند يوه بنسټيزه مشخصه ده رامنځ ته نه شول او د افغانستان ښارونه په يو مصنوعی خدماتي اقتصادي چاپېريال کې يوازې د نفوسو د تراکم ساحې پاتې شوې او د ښاري فرهنګ د ودې له پاره يې لازم زېربنايي او روبنايي شرايط برابر نه شول.
که د مېشتېدنې له يوه جامع او معقول سياست پرته په مليونونو کډوال راستانه شي نو هم به کليوالي ژوند له کڼو ستونزو سره مخ شي او هم به ښاري چاپېريال د لا سرطاني کېدو تر ګواښ لاندې شي.
۳ – د اراضيو مديريت:
د ځمکو مديريت د افغانستان د حکومتولی هغه برخه ده چې لا تراوسه پرې د پام وړ کار نه دی شوی. په عنعنوي توګه په افغانستان کې د ځمکو ستونزې ته يوازې د ملکيت او ماليې له زاويو کتل شوي دي. د ځمکو د ستونزې په اړه چې په تېرو لسيزو کې کومې اداري را منځ ته شوي د همدې سياسي ليدلوري پر بنسټ دي. حتی د ۱۳۹۷ کال وروستی پرېکړه چې د ځمکو خپلواکه اداره يې د ښارجوړولو له وزارت سره يوځای کړه دا خبره لا ډېره جوتوي چې حکومت د ملي قلمرو د ځمکو د مديريت له پاره کومه جامعه طرح نه لري.
د کډوالو بېرته راستنېدل کېدای شي چې پر موجودو سياستونو د نظر د نوي کولو په ترڅ کې د هېواد د فزيکي قلمرو هر اړخيز مديريت ته هم لاره هواره کړي.
د کډوالو د ژوند ښاري يا نيمه ښاري کيفيت دا ناشوني کړې ده چې کډوال دې بېرته خپلو اصلي ټاټوبيو ته ورشي. نه هلته د ټولنيز پيوستون لازم عناصر پاتې دي (کورنی وېشل شوې او خوړې ورې شوې دي) او نه د ژوند د اقتصادي اړتياوو د پوره کېدلو امکانات په کې شته.
بلخوا، موجودو ښارونو او موجودو ښارونو ته په څېرمه سيمو کې د کډوالو مېشتېدل نه يوازې دا چې هغوی ته د ژوند د اقلو امکاناتو چمتوکول ستونزمنوي، تر څنګ يې د ښارونو پر ټولنيز جوړښت هم منفي اغيز ښندي او د ښارونو اقتصادي، ټولنيز، فرهنګي، امنيتي او اخلاقي چاپېريال له شديد ګواښ سره مخ کولای شي.
د کډوالو سوسيولوژي
د افغانستان د کډوالو ستونزې د څلورو لسيزو په اوږدو کې شکل نيولی دی نو واضحه ده چې ټول کډوال د کډوالی د عواملو او د کډوالۍ د شرايطو له مخې يو شان نه دي. تر هر څه د مخه لازمه ده چې د کډوالو د بېلابېلو کتلو مشخصات په دقيق ډول وپېژندل شي. په يو آفاقي، لومړني، سرسري تحليل کې افغان کډوال پر دريو کټګوريو وېشل کېدای شي:
- **په پاکستان او ايران کې مېشت راجستر شوي کډوال**
شاوخوا دوه نيم، تر دريو مليونو کډوال په پاکستان او ايران کې راجستر شوي دي چې اکثره يې له ډېرو کلونو راهيسې د کډوالۍ ژوند کوي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکې په خير و لولئ

دا کډوال په ګڼو شمېرو کې هغه وګړي دي چې د جنګي شرایطو تر اغیز لاندې یې خپل اصلي ټاټوبي پرې ایښي او له کلونو راهیسې په دوو ګاونډیو هېوادونو کې پاتې شوي دي. ډېری دا کډوال په خپلو اصلي مېشت ځایونو کې د بیا مېشتېدلو له پاره کافي امکانات نه لري، اقتصادي بنیه یې ضعیفه ده خو د مهاجرت په هېوادونو کې یې ځان ته د یو بې ثباته ژوند دشرایط برابر کړي دي.

دا هغه مهمه کتله ده چې راستنېدل به یې یو لومړیتوب وي.

- په پاکستان او ایران کې ناراجستر شوي کډوال

دا اکثراً هغه وګړي دي چې د وروستیو کلونو د جنګ او نا امنیو له کبله کډوال شوي دي. په دوی کې یو غوځ اکثریت اقتصادي کډوال دي چې د مهاجرت په هېوادونو کې په سختو نا مطمینو شرایطو کې ژوند کوي.

د دې کډوالو بېرته راستنېدل هم اړین دي خو په غالب ګومان به دا وګړي په داوطلبانه شکل هېواد ته راستنېدلو ته په آسانه زړه ښه نه کړي.

- په نورو هېوادونو کې افغان مهاجرین

هغه افغانان چې بریالي شوي دي چې په غربي هېوادونو او د خلیج په هېوادونو کې ځای پر ځای شي، که هغه د جنګونو له امله بې ځایه شوي کورنۍ دي او که د اقتصادي عواملو پر بنسټ یې د کډوالۍ لاره نیولې ده، غالباً دې ته نه حاضرېږي چې په داوطلبانه ډول بېرته راستانه شي.

کله چې د کډوالو د بېرته راستنېدلو پر مسئله غور کوو نو لومړیتوب باید د لومړۍ کټګورۍ کډوالو ته ورکړل شي. دریمه کټګوري مهاجرین په هېڅ ډول د جمعي بیا راستنېدلو له پاره لېوالتیا نه لري او دویمه کټګوري که د فرصت طلبه دریځ له مخې د مرستو د ترلاسه کولو په موخه بېرته راستنېدو ته حاضر هم شي په لنډه موده کې به د بیا مهاجرت هڅه وکړي. د دویمې کټګورۍ کډوال غوڅ اکثریت په هېواد کې دننه کورنۍ اړیکې او مېشت ځایونه لري، نو د کډوالو د بیا راستنېدو عمومي طرح باید دا حالات هم د امکان تر حده په نظر کې وساتي.

د افغانستان حکومت ته په کار ده چې هم د خپل ملت د ګټو د خوندي کولو په پار، هم د خپل امنیت وضعیت د ښه کېدو له پاره او هم د ګاونډیو هېوادونو د مداخلې د مخنیوي په خاطر او هم د نړیوالو تعهداتو د عملي کولو په منظور د لومړۍ کټګورۍ کډوالو د بېرته راستنېدلو له پاره لازم تدابیر ونیسي.

د افغانستان امنیتي او سیاسي شرایط دا ایجابوي چې د مهاجرینو د بېرته راستنېدلو موضوع په راتلونکو دریو کالو کې په اساسي ډول حل شي. تر اوسه د افغانستان حکومت د کډوالو په داوطلبانه راستنېدلو ټینګار کوي او تر یوه حده نړیواله ټولنه هم له همدې نظریې سره همغږې ده. د دې نظریې منفي اړخ دا دی چې په داوطلبانه توګه د کډوالو بېرته راستنېدل په عادي شرایطو کې د مدیریت وړ خبره نه ده.

دافغانستان د ملي منافعو تقاضا دا ده چې د راجستر شوو کډوالو د بېرته راستنېدو له پاره مشخص، سنجول شوی، زمان بندي شوی پلان جوړ شي. د دې پلان له مخې باید د دریو کالو په اوږدو کې هر کال د یوملیون تنو د بیا مېشتولو له پاره امکانات ترلاسه شي.

د تېرو کلونو د مهاجرینو د بیا مېشتولو ناکامې تجربې باید نورې تکرار نه شي. د مهاجرینو د راستنېدلو له پاره په کار ده چې حکومت یوه جامعه طرح ولري او ټول درې ملیونه وګړي د یو منظم، زمان بندي شوي پلان پر بنسټ بېرته راستانه کړي او په هېواد دننه یې مېشت کړي.

د بېرته راستنېدو له پاره په نخبنه شوي کډوال په دوو ډلو وېشل کېدای شي:

د ټولو کډوالو شاوخوا شل سلنه به داسې وګړي وي چې د خپلې اصلي استوګنې په ځای کې به هم د ټولنيز پیوستون لازم اړیکې لري او هم به د مېشتېدلو غوښتنه او یو څه امکانات لري. دا کډول چې و پېژندل شي، نو باید ورته د مرستې یو مشخص پکېج ورکړل شي او په خپله خوښه د بیا مېشتېدنې اختیار ورکړل شي.

شاوخوا اتیا سلنه کډوال به داسې خلک وي چې د جنګ په اوږدو کلونو کې یې په خپل اصلي ټاټوبي کې د بیا مېشتېدلو له پاره انګېزه او امکانات له لاسه ورکړي وي. دوی ته باید د بیا مېشتېدنې له پاره هم د استوګنځي غم وخوړل شي او هم د اقتصادي فعالیت. که دا وګړي پر خپل حال پرېښودل شي نو ډېر ژر به بېرته د کوردننه بې ځایه شویو لښکر سره یو ځای شي. دا وګړي، چې شمېر به یې غالباً د یونیم ملیون تنو شاوخوا وي، د بیا مېشتېدنې ملي پروګرام کې د شاملېدو وړتیا لري.

د کډوالو د بیا مېشتېدنې ملي پروګرام

د کډوالو بیا مېشتېدنې ته د پورته ذکر شویو ننګونو په پام کې نیول سره د هېواد په کچه د یو منظم، عملي، زمانبندي شوي او تمویل شوي پروګرام اړتیا ده.

۱ ــ مېشت ځایونه:

د ځمکو د مدیریت اصل ته په کتو په کار ده چې د کډوالو د بیا مېشتېدنې له پاره د هېواد هغه سیمې په نظر کې ونیول شي چې ځمکې یې ډېرې او نفوس یې کم دی. د نفوسو تراکم (پر هر کیلو متر مربع د اوسېدونکو شمېر) یو مناسب شاخص دی.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

همدا راز لازمه ده چي د راستنېدونکو د بيا مېشتېدني له پاره داسي شرايط برابر شي چي هم د بيا مېشتېدني پروسه له انساني اړخه د زغملو وړ وي او هم له اقتصادي اړخه پايېدونکي وي.
د کډوالو د بيا مېشتېدلو له پاره بايد لازمي جغرافيايي ساحي داسي انتخاب شي چي نه يوازي د کډوالو راتګ پر ځايي ولسونو و نه غمېږي بلکي برعکس د کډوالو راتګ د هغو سيمو او ولايتونو له پاره د پرمختګ او ټولنيزي-اقتصادي پياوړتيا يو مهم محرک ځواک شي.
د بيا مېشتېدني له پاره به په لومړي نظر کي د پينځه زره کورونو ښارګوټي يو مناسب ظرف وي.
د يو نيم او دوو مليونو کډوالو د بيا مېشتولو له پاره د شاوخوا دري سوو زرو استوګنځايونو اړتيا ليدل کېږي چي په شاوخوا شپېتو، پينځه زره کوريزو واحدونو (ښارګوټيو) کي تنظيمېدلای شي.
دا ښارګوټي بايد د يو معقول، تخنيکي لحاظه دقيقاً سنجول شوي ښاري پلان له مخي داسي جوړ شي چي له هماغه پيله په کي په ښو شرايطو کي عادي ژوند ممکن وي، د ښار پراختيا په کي په نظر کي نيول شوي وي او د هېواد په لوی اقتصاد کي خپل ځای و موندلای شي. د دې ښارګوټيو اساسي ځانګړتياوې داسي اټکل کېدای شي:

- پينځه زره کورونه: دا کورونه بايد د يو متوسط فاميل د اوسېدو له پاره مناسب وي خو د دولتي ځمکو بې رويي بندولو ته به زمينه نه برابروي. په يو سل او پنځوسو مربع مترو کي د څلورو خونو، پخلنځای او تشناب تر څنګه يو کوچنی انګړ به مناسبه طرح وي. ټول کورونه به د يوې نقشې له مخې، يو ځای جوړېږي.
- هر ښارګوټی به د يو نيم مېګاواټ په ظرفيت د لمريزې برېښنا د توليد امکانات ولري.
- د ښارګوټي د کاناليزاسيون، برېښنا او اوبو رسولو شبکې او سهولتونه به له هماغه پيله په نظر کي نيول شوي وي.
- د کوڅې په کچه د کوچنيو هټيو، د مشخص شمېر کورونو د بلاک په کچه د محل تجارتي مرکز، درملتون، مسجد، ښونځي لازم تسهيلات او د ښارګوټي په سطح اداري مرکز (ښاروالي، امنيت، عامه خدمتونه)، لېسې، عيدګاه، عمومي مارکېټ او... د اساسي اړتياوو په لړ کي راځي.

دوکانونه او مارکېټونه به د لومړيتوب د حق پر بنسټ د ښارګوټي اوسېدونو، د شاوخوا ولسواليو او اړوند ولايت پر پانګوالو د دولت له خوا پلورل کېږي. همدا راز به د ښاګوټيو اړوند کرنيز جوړښتونه هم د ښارګوټيو اوسېدونکو ته د پيسو په مقابل کي وېشل کېږي. له دې درکه لاسته راغلي وجوه به د ښارګوټي د عامه تاسيساتو د تمويل له پاره کارول کېږي.

- ښارګوټي ته څېرمه د پينځه سوو شاوخوا د خوراکي موادو د توليد فارمونه
- د نفوسو تراکم ته په کتو د نيمروز (۴)، فراه (۹)، هلمند (۱۵)، غور (۱۷)، بدخشان (۲۰)، کندهار (۲۰)، پکتيکا (۲۱)، بادغيس (۲۲)، هرات (۳۱) هغه ولايتونه دي چي د ښارګوټو د جوړولو له پاره به مناسب وي. البته د بدخشان غرنی جغرافيه به د ډېرو مهاجرو د هرکلي له پاره مساعده نه وي. د غور ولايت، کېدای شي د ډېرې تکيې وړ وي، ځکه چي د نوو ښارګوټو جوړېدل به په هغه ولايت کي د اتصالاتي زېربناوو له پراخېدو سره مرسته وکړي او د هېواد دغه مهم ولايت به له جغرافيايي-مواصلاتي بندښت څخه راوباسي.

په دغو ولايتونو کي د ښارګوټو ځای پر ځای کول به ځمکو ته د لاسرسي له اړخه کمي ستونزي جوړی کړي او ولايت ته د نوو، ښاري اوسېدونک په راتلو به په کي د متوازني پراختيا له پاره لا ډېر سهولتونه رامنځ ته شي.
همدا راز د هېواد له بېلابېلو جغرافيو او قومونو په يو ځای کولو د ملي يووالي له پروسې سره هم مرسته کېږي.

۲ ــ د ملکيت اصول

د ښارګوټو د جوړولو مهالوېش ته په کتو به په ګاونډيو هېوادونو کي مېشت کډوال د بېرته راستنېدلو په ملي پروګرام کي تنظيمېږي. د بيا مېشتېدلو له پاره به طرح داسي جوړېږي چي هم په کي د امکان تر حده د کډوالو غوښتني په نظر کي ونيول شي، هم په نوو جوړو شويو ښارګوټو کي ديموګرافيک انډولونه او د ټولنيز پيوستون اصول مراعات شي.
د ښارګوټو د جوړولو په چارو کي د استخدام لومړيتوب به هغه کډوالو ته ورکول کېږي چي په همدغو ښارګوټو کي مېشتېدونکي دي، په دويم قدم کي به د اړوندو ولسواليو اوسېدونکي او په دريم قدم که به د شاوخوا ولسواليو اوسېدونکي په دې ښارونو کي په کار ګومارل کېږي.
کورونه به مېشتېدونکو کډوالو ته په ښارګوټي کي د پرله پسې پينځو کالو اوسېدلو د ژمني پر اساس وړيا ورکول کېږي. په دې پينځو کالو کي به کور د دولت ملکيت وي، ځوک به يې د پېر او پلور او په کرايه ورکولو حق نه لري.
له ښارګوټيو سره تړلي کرنيزي ځمکي به په ښارګوټيو کي پر مېشتېدونکو کورنيو په ټيټه بيه، په اقساطو پلورل کېږي. د دغو ځمکو د پېر او پلور له پاره به خاص شرايط وضع کېږي چي د ځمکو د مافياوو د فعاليت مخه ونيول شي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ

پورته یاد شوی چوکاټ به دا شوني کړي چي د ښارګوټیو له جوړېدو سره سم به د ښارګوټیو د اقتصادي ژوند بنسټونه هم رغول شوي وي.

۳ - زماني چوکاټ

د ټولو کډوالو د بېرته راستنېدو له پاره درې کاله وخت په نظر کي نیول کېږي. د بیا مېشتېدني پروسه به په لاندي پړاوونو کي تنظیمېږي:

- د کوربه هېوادونو او نړیوالي ټولني په مرسته د راستنېدونکو کډوالو عمومي سروې.

د دي سروې په ترڅ کي به دا هم جوتېږي چي څومره وګړي کومو ولایتونو ته استول کېږي.

- د سروې په نتیجه کي، د تمویل سرچینو ته په کتو د ښارګوټیو د جوړولو پلان
- په تدریج سره د ښارګوټیو جوړول او د اړوندو کډوالو انتقال
- د یو کال له پاره د نوو راستنو شوو کډوالو د مجدد اسکان له پاره د مرستو پروګرام

د پروګرام له پیله، که شپږ میاشتي د سروې او د ښارګوټو د طرحي او ډیزاین له پاره ځانګړې شي او په اوسط ډول د هر ښارګوټي د جوړولو له پاره شپږمیاشتي وخت په نظر کي ونیول شي نو د کډوالو لومړی جوپه به د پروګرام تر پیل یو کال وروسته وطن ته راشي.

په دغه یو کال کي به د ناراجستر شوو کډوالو او د هغو کډوالو د بیا راستنېدلو کار پر مخ وړل کېږي چي په داوطلبانه ډول خپلو اصلي مېشت ځایونو ته ورګرزي.

د لومړیو ښارګوټو له اماده کېدو سره سم به د دوو کلونو په اوږدو کي هره میاشت شاوخوا سل زره کډوال بېرته راستنېږي.

۴ – تنظیم

د کډوالو د بېرته راستنېدو او بیا مېشتېدو د پروسي د بریالی اجرا له پاره د یو خاص مدیریتي چوکاټ جوړول حتمي دي.

د کډوالو د راستنېدو پروسه باید د یوې واکمني او ځواکني مرجع له خوا رهبري شي. دا مرجع، کېدای شي چي یا د ملي امنیت شورا یو معاونیت وي او یا هم یو خاص کمیسیون وي چي مشري یې په خپله ولسمشر یا د ولسمشر په نامه د کډوالو په چارو کي د ولسمشر خاص نماینده کوي او د مهاجرینو، ښارجوړولو، کورنیو چارو، مالیي وزارتونه او د سیمه ییزو ارګانونو خپلواکه اداره به یې د وزیرانو یا د معینانو په سطح غړیتوب لري. ټولي اداري به د کډوالو د چارو په ارتباط دي کمیسیون ته ځواب ورکوي. واکمنه مرجع به په خپله، په هره میاشت کي یو وار، د پارلمان د دواړو خونو د اداري هیأتونو ګډ مجلس ته ګزارش ورکوي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په ځیر و لولـئ